

3 4

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 1

Doel: Om te lezen

Stekels zijn vooral geschikt om grote planteneters af te schrikken.

Eet mij niet!

Planten worden gegeten door planteneters. Dat kunnen hele grote zijn, zoals een olifant, of hele kleine, zoals een rups. Veel planten kunnen zich op de een of andere manier verdedigen tegen planteneters. We zeggen dat ze **eigenschappen** hebben waardoor ze niet gegeten worden. Brandnetels zijn bedekt met haren waaruit een branderige stof komt. Geen koe die zich daaraan waagt. Toch beschermt deze eigenschap niet tegen alle

planteneters. Er zijn namelijk rupsen die alleen brandnetels eten. Een paardenbloem heeft bitter sap. Daardoor eten veel dieren die plant niet. Een roos heeft scherpe stekels. Die eigenschap beschermt prima tegen grote planteneters, maar niet tegen bladluizen. Sommige planten lokken met hun geuren roofinsecten aan. Dat doen ze wanneer ze door rupsen worden aangevreten. De roofinsecten eten op hun beurt de rupsen.

bitter

Een bepaalde smaak.

de eigenschap

Een kenmerk, iets wat typisch is voor een mens, dier of plant.

het roofinsect

Een insect dat andere insecten eet.

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet!

Niet alleen planten, maar ook dieren hebben eigenschappen waarmee ze zich beschermen tegen aanvallers. Als een vogel een lieveheersbeestje pakt, scheidt het druppels geel sap af. Dat smaakt heel vies. De vogel zal niet meer zo snel een lieveheersbeestje pakken. Een hagedis heeft een schutkleur waardoor hij niet opvalt in zijn omgeving. Dat heet **camouflage**. Een zweefvlieg heeft gele en zwarte strepen. Daardoor lijkt hij

op een wesp. Vogels pakken geen wespen, maar ze zien niet het verschil tussen een zweefvlieg en een wesp. De zweefvlieg wordt dus beschermd, omdat hij op een ander dier lijkt. Dat heet **mimicry**. Dat is een vorm van camouflage. Sommige vlinders hebben vlekken op hun vleugels die op ogen lijken. Komt er een vogel aan, dan opent de vlinder zijn vleugels. Voor de aanvaller lijkt het of hij in het gezicht van een uil kijkt!

Deze zweefvlieg lijkt op een wesp, maar hij kan niet steken.

de camouflage

De kleur of vorm waardoor een dier niet opvalt in zijn omgeving.

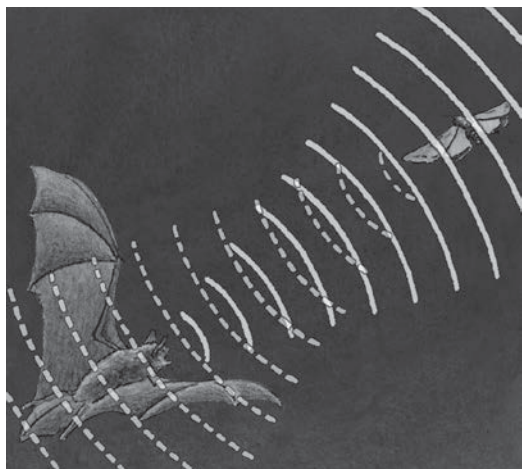
de mimicry

Een vorm van camouflage waarbij een dier op een ander dier of een plant lijkt.

Theorie en lastige woorden les 4 – blad 2

Doel: Om te lezen

De vleermuis vangt de echo op die van de vlinder terugkomt.

Kijken met je oren

Het valt niet mee om iemand te vinden die zich goed heeft verborgen. Dat merk je bij verstoppertje. Het geldt ook voor vleeseters, maar zij hebben eigenschappen waarmee ze een prooi gemakkelijker kunnen ontdekken. Een roofvogel heeft superscherpe ogen. Daarmee kan hij van grote afstand een muis zien. Een uil heeft een scherp gehoor en vliegt geruisloos. Hij hoort een muis, maar geen muis

hoort hem aankomen. Vleermuizen vangen hun prooi in het donker. Dan heb je niets aan ogen. Een vleermuis zendt geluiden uit met zijn bek of neus. Met zijn grote oren vangt hij de echo's op. Zo weet hij precies waar een vlieg of kever zich bevindt. Deze eigenschap heet **echolocatie**. Wolven en beren kunnen ontzettend goed ruiken. Ze vinden hun prooi op de reuk, hoe goed hij zich ook verbergt.

geruisloos

- 1 Zonder geluid, lawaai.
- 2 Zonder op te vallen.

echolocatie

Een vleermuis zendt geluid uit en vangt de echo op. Zo weet hij precies waar een prooi is.

Het verhaal van...

Natuurfotograaf Ruben Smit

Ruben Smit is ecooloog, natuurfotograaf en filmer. Hij maakte een prachtige film over de natuur van de Oostvaardersplassen, *De Nieuwe Wildernis*. Dieren fotograferen is een vak apart. 'Ik wil natuurlijk dieren fotograferen zonder dat ze mij in de gaten hebben', vertelt hij. 'Het liefst wil ik dicht bij ze komen. Je kunt alleen een goede film maken als je natuurlijk gedrag kunt zien. Daarom draag ik

camouflagekleding en gebruik ik vaak een schuiltent of net. Die hebben ook camouflagekleuren. Het is ook belangrijk dat je niet beweegt of geluid maakt. Veel dieren kunnen heel goed horen. Even met je mobiel iemand bellen is er niet bij. Als het 's ochtends nog donker is, kruip ik in mijn schuiltent, zodat dieren dat niet in de gaten hebben. En dan wacht ik, soms vele uren. Totdat er iets interessants gebeurt ...'

Ruben Smit in zijn schuiltent.

de schuiltent

Hier: een tent waarin een natuurfotograaf zich verbergt om dieren te kunnen fotograferen.